

המוסדות שלא למטרת רווח

1. קווי ההתפתחות העיקריים

בשנת 1974 גדלו העסקות של סקטור המוסדות שלא למטרת רווח ב-28 אחוזים, דהיינו בשיעור נומינלי דומה לזה שמאפיין את הסקטור זו השנה הרביעית ברציפות. אולם קצב עליית המחירים, שהלך וגבר באותה תקופה, נתן משמעות ריאלית שונה לאחידות הנומינלית. בשנים 1971 ו-1972 היה בשיעור נומינלי זה כדי להבטיח הרחבה ריאלית בעסקות בשיעור העולה על 10 אחוזים. ב-1973 הספיק אותו שיעור נומינלי לשמור על ההיקף הריאלי של פעילות הסקטור. בשנת 1974, לראשונה מאז הוחל במדידת פעילותו של סקטור זה, נרשמו בו ירידות ריאליות בכל תחומיו ובעיקר במוסדות החינוך.

הקף הקניות של סקטור המלכ"ר¹ הסתכם השנה בסכום של 4.2 מיליארד ל"י, דהיינו כמיליארד ל"י יותר מאשר בשנת 1973. זוהי ירידה ריאלית בשיעור 2 אחוזים בקניות בחשבון השוטף וירידה דרסטית, בשיעור 29 אחוזים, בקניות בחשבון ההון (המשקפת ירידה בבנייה). ירידות אלה חרגו מהממוצע במשק, עקב כך ירד חלקו של הסקטור בצריכה הלא-פרטית², מ-39 ל-38 אחוזים; ובבנייה הלא-פרטית³ שלא למגורים, מ-22 אחוזים ב-1973 ל-16 אחוזים ב-1974.

יש לציין גם את ההתפתחות בתחום השכר: רק המוסדות בתחום הבריאות שמרו על הגידול בתשלומי שכר, המאפיין את המשק בכללו. בשאר התחומים עלו תשלומים אלה בשיעור נמוך יותר. מוסדות הסקטור בתחומים השונים נבדלים זה מזה באשר לחלקן של ההעברות מהסקטור הציבורי בתקבוליהם; עם זאת אין הם נבדלים בתלותם ההולכת וגוברת בהעברות הללו ובשנת 1974 הגיעו העברות אלה ל-40 אחוזים מסך התקבולים של הסקטור. בד בבד עם מגמה זו יורד גם חלקם של המקורות העצמיים⁴ בתקבוליהם: השנה ירדו אלה ל-41 אחוזים. גם ההעברות מחו"ל גדלו בשנים האחרונות בקצב איטי, יחסית, ומשקלן בסך התקבולים הסתכם ב-15 אחוזים. ההתפתחות הזאת הנה משמעותית במיוחד בשנת 1974, כאשר פחות הל"י נותן ליציבות ההעברות מחוץ לארץ את המשמעות של ירידה חדה במונחי מטבע חוץ. על רקע התרחבות השימושים של הסקטור, התוצאה המצטברת של המגמות הללו היא ירידת משקל התקבולים הריאליים בסך המקורות שעומדים לרשותו. התפתחות זו נתאפשרה בשנים האחרונות עקב הגיוס המוגבר של מקורות המימון: האשראי נטו שהוענק לסקטור הסתכם בשנת 1974 בחצי מיליארד ל"י, לעומת 350 מיליון ל"י אשתקד ויש לזכור, כי עלייה זו של 43 אחוזים באה לאחר עלייה בשיעור 66 אחוזים ב-1973 ובשיעור 53 אחוזים ב-1972.

¹ מוסדות ללא כוונת רווח — השם המקובל למוסדות הסקטור.

² כאן: מלכ"ר והסקטור הציבורי (למעט מפעלים ממשלתיים וחברות הסקטור הציבורי).

³ כאן: מלכ"ר והסקטור הציבורי (למעט הצריכה הבטחונית).

⁴ כאן: מכירות, מסי חבר והעברות מהסקטור הפרטי.

המקורות והשימושים של סקטור המוסדות שלא למטרת רווח, 1971 עד 1974

העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת							
1974	1973	1972	1974	1973	1972	1971	
(אחוזים)			(מיליוני ל"י)				
28	29	28	2,097.9	1,636.9	1,267.6	988.9	תשלומי שכר
41	31	27	1,463.0	1,039.9	791.6	621.8	קניות שוטפות ¹
5	23	34	642.5	610.3	497.8	370.2	קניות בחשבון ההון
28	29	29	4,203.4	3,287.1	2,557.1	1,980.9	סך כול השימושים
26	23	20	1,640.9	1,299.1	1,053.1	876.9	מכירות ² המוצרים והשירותים
25	27	34	2,060.0	1,637.7	1,293.0	966.5	העברות נטו
(30)	(29)	(38)	(1,461.2)	(1,125.8)	(871.1)	(630.4)	מהסקטור הציבורי
(—48)	(39)	(—19)	(23.5)	(45.4)	(32.7)	(40.4)	מהסקטור הפרטי
(19)	(20)	(32)	(555.3)	(466.5)	(389.2)	(295.7)	מחוץ לארץ
43	66	53	502.5	350.3	211.0	137.5	אשראי נטו משאר הסקטורים
28	29	29	4,203.4	3,287.1	2,557.1	1,980.9	סך כול המקורות
42	37	40	1,896.5	1,332.3	973.5	693.4	הגירעון השוטף ³
(אחוזים)							
..	..	..	47	50	53	57	משקל המקורות העצמיים ⁴
..	..	..					בקניות בחשבון שוטף
..	..	..	60	59	58	54	משקל מקורות אחרים ⁵
..	..	..					בסך השימושים

1 כולל תשלומי ריבית.

2 כולל תקבולי ריבית.

3 באן : קניות בחשבון שוטף בניכוי מקורות עצמיים.

4 כאן : מכירות והעברות מהסקטור הפרטי (כולל מסי חבר).

5 כאן : העברות מהסקטור הציבורי, העברות מחו"ל ואשראי נטו.

אף כי מרבית מוסדותיו הגדולים של הסקטור הינם נתונים במידה רבה לפיקוח מצד הסקטור הציבורי, גם השנה, בדומה לשלוש השנים האחרונות, יצר סקטור המלכ"ר עודף ביקוש גדול ממדים, שהשלכותיו האינפלציוניות הורגשו, ללא ספק, במשק. אמנם גידול של 30 אחוזים הוא גידול במונחים נומינליים, אולם אין להתעלם ממשמעות ההקף של יותר ממיליארד ל"י אליו הגיע עודף הביקוש השנה, מה גם שהולך וגדל משקלו בסך השימושים (23 אחוזים בשנת 1972, 24 — בשנת 1973 ו־25 ב־1974). אחד הגורמים העיקריים להיווצרות עודפי הביקוש בסקטור בממדים האמורים הוא מצד אחד, הנוהג המקובל על מוסדותיו להגיש תקציבים גירעוניים, ומצד שני — הקלות היחסית בגיוס אשראי ממקורות פנים : חלקו של אשראי זה בעודף הביקוש עלה ל־48 אחוזים מ־43 אחוזים ו־35 אחוזים בשנים 1973 ו־1972, בהתאמה.

המשותף לכל מוסדות הסקטור הוא מתן שירותים ומוצרים במחיר הנמוך מעלותם או ללא תמורה כספית ישירה כלל. מאזניהם, כמעט ללא יוצא מן הכלל, הינם גירעוניים ותלותם בסקטורים אחרים אפילו בביצוע של פעולותיהם השוטפות הינה רבה. הגירעון השוטף של הסקטור הגיע ב-1974 לסכום של 1.8 מיליארד ל"י (לעומת 1.3 מיליארד ל"י אשתקד).

2. מבנה הסקטור

מוסדות הסקטור פועלים בעיקר בשלושה תחומים: חינוך בריאות וסעד. שאר המוסדות פועלים בענייני דת (למעט חינוך וסעד), ספורט, התארגנות מקצועית, מגביות למיניהן וכדומה. מספר המוסדות הינו רב ביותר (כ-6500) אולם על מבנה הסקטור מלמדת העובדה שכ-75 אחוזים מסך ההוצאות של הסקטור בוצעו בידי 20 מוסדות.

על הבכורה בסקטור מתחרים שני תחומים, בריאות וחינוך, אשר מרכזים היום יחד כ-85 אחוזים מסך הפעילות בסקטור. עד שנת 1971 היינו עדים להתרחבות המהירה של מוסדות החינוך (המתרחכות בעיקר בבנייה); התרחבות זו הביאה לעליית משקלם של מוסדות אלה מ-32 אחוזים בשנת 1962 ל-45 אחוזים בשנת 1971. אולם מאז החל משקלם לרדת בהדרגה, וזאת בשל התמיכה המסיבית, שניתנה למוסדות שבתחום הבריאות מצד הסקטור הציבורי: בשנת 1974 השתווה היקף הפעילות של שני התחומים כאשר כל אחד מהם הוציא כ-42 אחוזים מכלל ההוצאה בסקטור.

בין מוסדות החינוך עולה בהדרגה חלקם של המוסדות לחינוך גבוה ושל מוסדות המחקר (71 אחוזים ב-1973 ו-87 אחוזים השנה), יתר המוסדות הם בתי ספר מקצועיים, תיכוניים וחקלאיים, מוסדות לחינוך דתי למחקר ולתרבות.

במוסדות הבריאות ניתן להבחין בשלושה תחומים, כשהעיקרי, קופות חולים, מרכז מעל 80 אחוזים מסך הפעילות.

בצד ההוצאות כדאי לציין את האחידות הרבה המאפיינת את כל תחומי הסקטור: במשך שנים רבות היו תשלומי שכר בסקטור כמחצית השימושים שלהם, קניות אחרות בחשבון שוטף — כשליש והשאריה — הוצאה להשקעה בבנייה. עם זאת ניתן לראות שהשנה חלה ירידה ניכרת בהיקף הבנייה בכל תחומי הסקטור, ובכך באה לידי ביטוי מדיניות הממשלה המכוונת להקפאת הבנייה; בעבר, כידוע, הצליחו מוסדות הסקטור לעקוף הגבלות דומות מצד הממשלה.

לוח י"א - 2

התפלגות ההוצאות של המוסדות שלא למטרת רווח
לפי תחומי הפעילות, 1972 עד 1974

	1974	1973	1972	1971	1969	1965	1962
(אחוזים)							
בריאות	42	40	39	37	38	41	41
חינוך ומחקר	42	43	44	45	41	34	32
סעד	8	9	9	9	10	12	14
שונים	7	8	8	9	11	13	13
סך הכול	100	100	100	100	100	100	100

בניגוד לצד ההוצאות שונה מבנה ההכנסות מתחום לתחום. מקור התקבולים העיקרי של מוסדות החינוך הוא העברות מהסקטור הציבורי (בשנת 1974 — כ־65 אחוזים), ומשקלן גם עולה בהדרגה משנה לשנה. לעומת זאת מרבית התקבולים של המוסדות בתחום הבריאות הם מפעילותם העצמית (בשנת 1974 — כ־65 אחוזים), אולם משקלם נמצא בירידה מתמדת. מעל למחצית התקבולים של מוסדות הסעד באה עד היום מהעברות מחוץ לארץ, וזאת למרות שעולה משקלן של ההעברות מהסקטור הציבורי.

3. השימושים במקורות של סקטור המלכ"ר

בשנת 1974 קיבל הסקטור תקבולים ריאליים בסך של 3.7 מיליארד ל"י. נוסף על כך גייס הסקטור כחצי מיליארד ל"י אשראי ממקורות שונים, ובכך הסתכמו סך המקורות שלו ב־4.2 מיליארד ל"י — כמיליארד ל"י יותר מאשר בשנה שעברה. העלייה הנומינלית הזאת של כ־28 אחוזים היתה מורכבת מהתפתחויות שונות בחשבון השוטף ובחשבון ההון.

כאמור, היקף הבנייה בסקטור הצטמצם ריאלי ב־29 אחוזים; הירידה בבנייה הקיפה את כל תחומי הסקטור, אולם היא פגעה בעיקרה בתחום החינוך, שבו צומצמו ההשקעות בבנייה ב־35 אחוזים. התפתחות זאת מוסברת בירידת ההעברות מחו"ל, המיועדות לבנייה, וכן בהפעלת צווי הקפאת הבנייה ע"י הממשלה באמצע השנה.

לוח י"א-3

קניות בחשבון ההון של המוסדות שלא למטרת רווח
לפי תחומי הפעילות, 1972 עד 1974

משקל הקניות בסך התשלומים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת				
1974	1973	1972	1974	1973	1974	1973	1972
(אחוזים)			(אחוזים)		(מיליוני ל"י)		
13	14	16	22	60	229.4	188.7	117.7
18	23	27	—4	7	312.8	327.0	304.7
22	23	25	13	24	75.5	66.8	54.0
8	11	11	—10	30	25.0	27.8	21.4
15	18	19	5	23	642.5	610.3	497.8

כאמור, היקף הבנייה בסקטור הצטמצם ריאלי ב־29 אחוזים. הירידה בבנייה הקיפה את כל תחומי הסקטור, אולם היא פגעה בעיקרה בתחום החינוך שבו צומצמו ההשקעות בבנייה ב־35 אחוזים. התפתחות זו מוסברת בירידת ההעברות מחו"ל, המיועדות לבנייה, וכן בהפעלת צווי הקפאת הבנייה באמצע השנה בידי הממשלה.

היות שאין נתונים מלאים לגבי החלק של ההעברות מחוץ לארץ, שהיה מיועד למימון הבנייה, מקובל לראות בתור כאלה את השארית מן ההעברות שנותרה אחרי שנוכה מהן החיסכון השלילי של הסקטור בפעילותו השוטפת¹ (ראה לוח י"א-8); ההנחה היא, שחלק מן ההעברות

¹ כאן: קניות בחשבון שוטף בניכוי מכירות והעברות מהסקטורים האחרים במשק.

קניות בחשבון שוטף של המוסדות שלא למטרת רווח לפי תחומי הפעילות,
1972 עד 1974

משקל בסך התשלומים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת					
1974	1973	1972	1974	1973	1974	1973	1972	
(אחוזים)			(אחוזים)		(מליוני ל"י)			
87	86	88	37	26	1,553.3	1,132.2	895.8	בריאות
48	49	50	35	26	864.2	641.2	510.2	שכר
39	37	38	40	27	689.1	491.0	385.6	קניות שוטפות *
82	77	73	33	35	1,455.3	1,096.6	814.0	חינוך ומחקר
52	51	49	26	34	926.1	733.0	547.5	שכר
30	26	24	46	36	529.2	363.6	266.5	קניות שוטפות *
78	77	75	27	28	276.8	217.7	169.6	סעד
40	41	41	23	25	142.6	115.9	92.5	שכר
38	36	34	32	32	134.2	101.8	77.1	קניות שוטפות *
92	89	89	20	28	275.5	230.3	179.9	שונים
55	57	58	12	25	165.0	146.8	117.4	שכר
37	32	31	32	34	110.5	83.5	62.5	קניות שוטפות *
85	82	81	33	30	3,560.9	2,676.8	2,059.3	סך כול הסקטור
50	50	50	28	29	2,097.9	1,636.9	1,267.6	שכר
35	32	31	41	31	1,463.0	1,039.9	791.7	קניות שוטפות *

* כולל תשלומי ריבית.

מחולל מיועד לכיסוי הגרעון השוטף ה"מקומי", והשאריית — למימון הבנייה. משקל ההעברות מחולל במימון הבנייה של סקטור המלכ"ר, המחושב על פי הנחה זו, נמצא בירידה מתמדת מזה שנים רבות, אולם הירידה שחלה בו בשנת 1974 היא דרסטית: מ-43 אחוזים בשנת 1973 ירד משקלן ל-22 אחוזים.

כמעט מלוא הגידול הנומינלי בשימושים בסקטור נרשם בקניות בחשבון שוטף. קניות אלה הסתכמו ב-3,560 מיליון ל"י דהיינו ב-33 אחוזים יותר מאשר ב-1973. רכיב השכר בקניות אלה עלה ב-28 אחוזים בעוד שקניות שוטפות אחרות עלו ב-41 אחוזים ושיעורי הגידול דומים היו ואופייניים לכל התחומים. עם זאת, מן הראוי לציין כאן את השפעת מלחמת יום הכיפורים על ההבדל בין עליית תשלומי השכר במוסדות הבריאות ובמוסדות החינוך (35 לעומת 26 אחוזים בהתאמה): עיקר ההסבר לכך הוא בקיצוצים ופיגורים בתשלומי שכר במערכת החינוך כנגד תעסוקה מלאה במוסדות הבריאות.

4. המקורות של סקטור המלכ"ר

ברכיבי המקורות מסתמנת בבירור המגמה הרב שנתית של עליית משקלן של ההעברות מהסקטור הציבורי ושל האשראי, תוך כדי ירידת משקלן של ההעברות מחו"ל ושל המקורות העצמיים (דהיינו — מכירות, מסי חבר והעברות מהסקטור הפרטי).

ההעברות מהסקטור הציבורי הסתכמו השנה בכ-1.5 מיליארד ל"י — עלייה של 32 אחוזים לעומת שנת 1973 ומתוך הסכום הזה הועברו מעל מיליארד ל"י למוסדות החינוך וכ-370 מיליון למוסדות הבריאות. משקל ההעברות הללו בסך התקבולים עולה בהתמדה, והשנה הוא הגיע ל-40 אחוזים; אולם רק במוסדות החינוך מהווה מקור זה את עיקר התקבולים (כ-65 אחוזים).

על אף הגידול בהעברות מהסקטור הציבורי גדל הקף האשראי שלו נזקק הסקטור למימוש תוכניותיו. אשראי זה, שמקורו בעיקר במערכת הבנקאות ובסקטור הפרטי, הסתכם השנה בכחצי מיליארד ל"י ומימן כ-48 אחוזים מעודף הביקוש של הסקטור.

לוח י"א-5

העברות נטו מהסקטור הציבורי למוסדות שלא למטרת רווח
לפי תחומי הפעילות, 1972 עד 1974

משקל ההעברות בסך התקבולים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת					
1974	1973	1972	1974	1973	1974	1973	1972	
(אחוזים)			(אחוזים)		(מיליוני ל"י)			
24	23	20	38	54	366.4	265.2	172.3	בריאות
65	62	61	30	23	1,043.6	803.3	655.6	חינוך
16	15	14	34	37	49.8	37.2	27.1	סעד
8	8	8	6	25	21.4	20.1	16.1	שונים
40	38	37	32	29	1,481.2	1,125.8	871.1	סך הכול

ההעברות מחוץ לארץ לסקטור המלכ"ר הסתכמו השנה ב-555 מיליון ל"י. אף כי היתה זו עלייה של כ-20 אחוזים, יש לראות בה תופעה מדאיגה. ראשית, עלייה זו כוללת בתוכה את השפעת פיחות הל"י ושנית — כל העלייה מתרכזת בתחומי הבריאות והסעד, דהיינו, בהעברות, שנכללו בהן הסכומים אשר נתרמו בהשפעת מלחמת יום הכיפורים. לכן העלייה הזאת משקפת, למעשה, ירידה ניכרת.

היציבות היחסית של ההעברות מחו"ל לתחום החינוך (במונחי ל"י) לא זו בלבד שפירושה ירידה ריאלית אלה שהיא גם ירידה נומינלית חזקה במונחי מטבע חוץ.

הנתונים שהובאו בלוח י"א-7 הם כעין מקורותי העצמיים של הסקטור. אותם הוא משיג על ידי פעילותו הוא. מקורות אלה, הכוללים בתוכם את המכירות, מסי חבר והעברות מהסקטור

לוח י"א - 6

העברות מחוץ לארץ למוסדות שלא למטרת רווח
לפי תחומי הפעילות, 1972 עד 1974

משקל ההעברות בסך התקבולים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת					
1974	1973	1972	1974	1973	1974	1973	1972	
(אחוזים)			(אחוזים)		(מיליוני ל"י)			
11	10	9	43	57	166.7	116.2	74.0	בריאות
13	16	19	—2	1	201.6	206.5	205.3	חינוך ומחקר
52	51	49	33	30	166.0	124.4	95.5	סעד
8	8	7	8	35	21.0	19.4	14.4	שונים
15	16	17	19	20	555.3	466.5	389.2	סך הכול

לוח י"א - 7

מקורות עצמיים * של המוסדות שלא למטרת רווח,
לפי תחומי הפעילות, 1972 עד 1974

משקל ההעברות והמכירות בסך התקבולים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת					
1974	1973	1972	1974	1973	1974	1973	1972	
(אחוזים)			(אחוזים)		(מיליוני ל"י)			
65	67	72	27	23	970.7	766.7	623.1	בריאות
23	22	20	26	34	364.5	288.5	214.9	חינוך ומחקר
33	34	37	25	18	104.3	83.6	70.6	סעד
84	84	85	9	16	225.0	205.7	177.2	שונים
45	46	7	24	24	1,664.4	1,344.5	1,085.3	סך הכול

* כאן : מכירות, מסי חבר והעברות (נטו) מהסקטור הפרטי.

הפרטי (נטו) הסתכמו השנה ב-1,664 מיליון ל"י, כ-24 אחוזים יותר מאשר בשנה שעברה. אולם, כפי שניתן לראות, יורד בהדרגה משקלם בסך התקבולים. הירידה הזאת הינה אופיינית למוסדות בכל התחומים, למעט חינוך, אם כי היא מתבצעת ברמות שונות, בהתאם למידת העצמאות של כל תחום ותחום.

גם במוסדות החינוך; שבהם משקל המקורות הללו בתקבולים עלה בשנתיים האחרונות, עקב העלאות רצופות בשכר הלימוד, הוא עדיין נמוך יחסית — כ־23 אחוזים: במוסדות הסעד משקלם מגיע ל־33 אחוזים, במוסדות הבריאות — ל־65 אחוזים, ובשאר המוסדות המתקיימים בעיקר מדמי חבר — עד ל־84 אחוזים.

5. עודף הביקוש ומימונו

הגירעון השוטף של סקטור המלכ"ר הסתכם ב־1.9 מיליארד ל"י לעומת 1.3 מיליארד ל"י אשתקד. כ־60 אחוזים מתוך גירעון זה מקורם בגירעון השוטף של מוסדות החינוך. כאשר נסתכל על תרומת הסקטור לחיסכון הלאומי (שהיא אותו החלק של ההעברות ממקורות פנים אשר נשאר לאחר כיסוי הגרעון השוטף) נראה, שהיא נאמדת בחיסכון השלילי של כ־415 מיליון ל"י. היות שחלקו הגדול של הגירעון השוטף של מוסדות החינוך מכוסה על ידי ההעברות המקומיות, תרומתם השלילית של המוסדות הללו לחיסכון הלאומי הינה מבוטלת. ואכן מתברר, כי למעלה ממחצית החיסכון השלילי של הסקטור מקורה במוסדות הבריאות.

לוח י"א - 8

תרומתם של המוסדות שלא למטרת רווח לחיסכון הלאומי;
עודף הביקוש של מוסדות אלה ומימונו, 1971 עד 1974

1974	1973	1972	1971	
(מיליוני ל"י)				עודף הביקוש
(2,797.1)	(2,088.6)	(1,597.2)	(1,243.6)	(א) קניות בחשבון שוטף בניכוי מכירות
(2,381.8)	(1,882.1)	(1,494.8)	(1,180.6)	(ב) פחות: העברות נטו מהסקטורים האחרים במשק *
415.3	206.5	102.4	63.0	(ג) החיסכון השלילי של הסקטור בפעילותו השוטפת
642.5	610.3	497.8	370.2	(ד) קניות בחשבון ההון
1,057.8	816.8	600.2	433.2	(ה) עודף הביקוש [(ג) + (ד)]
				מימון עודף הביקוש
555.3	466.5	389.2	295.7	(1) העברות מחוץ לארץ
502.5	350.3	211.0	137.5	(2) אשראי נטו מהסקטורים האחרים במשק
1,057.8	816.8	600.2	433.2	(ח) עודף הביקוש [(1) + (2)]
				(אחוזים)
22	43	58	63	$\frac{(1)-(2)}{(ד)}$ העברות מחול במימון הקניות בחשבון ההון
42	42	41	40	עודף הביקוש בסך השימושים בניכוי מקורות עצמיים
48	43	35	32	מימון עודף הביקוש של הסקטור על-ידי אשראי

* העברות כאן כוללות גם את מסי החבר.

כאשר נצרף לחיסכון שלילי זה את קנייתו של הסקטור בחשבון ההון נמצא, שעודף הביקוש שלו עלה השנה על מיליארד ל"י — עלייה של כ-30 אחוזים לעומת 1973. היקפו ואופן מימונו של עודף זה העמידו את סקטור המלכ"ר בין הגורמים כבדי המשקל אשר פעלו השנה להגברת הלחצים האינפלציוניים במשק, מה גם שפוחת והולך חלקן של ההעברות מחוץ לארץ במימון עודף הביקוש בעוד שגובר משקל האשראי שמשיג הסקטור ממקורות פנים (בשנת 1972 מימן אשראי זה כ-35 אחוזים מסך עודף הביקוש, בשנת 1973 — כ-43 אחוזים ממנו, והשנה — כמחציתו). למעשה, אין לראות במימון עודף הביקוש על ידי העברות מחו"ל או על ידי הרחבת האשראי הבדל משמעותי מבחינת ההיווצרות של הלחצים האינפלציוניים, אולם קיום ההעברות הוא בחלקו הגדול הבעיה המבנית של הסקטור, אשר חלק ממוסדותיו מנוהלים בידי המרכזים בחו"ל. לכן — עליית משקל האשראי ממקורות פנים במימון עודף הביקוש הוא ביטוי משמעותי יותר לתרומתו של הסקטור לתהליך האינפלציוני.

מודד טוב לתלותו של הסקטור בעודף הביקוש שלו הוא היחס שבין עודף הביקוש לבין אותו החלק של השימושים אשר אינו מכוסה על ידי המקורות העצמאיים; יחס זה עולה בהדרגה ובשנת 1974 הגיע ל-42 אחוזים.